

HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE ARAŞTIRMA KONU ÖNCELİKLERİ*

Ayfer KARADAKOVAN*

ÖZET

Hemşirelikte araştırma yapmanın önemi ve gerekliliği kabul edilen bir gerçektir. Hemşirelik araştırmaları, hemşirelik uygulamaları, hasta, aile, toplum ve hemşirelik mesleğinin yeni gelişmelerini izleme ve düzenleme açısından önemlidir.

GİRİŞ

Günümüzde gelişmiş toplum yarama ça balar ın baş arıla bilm es i için . top lu mu n sa ğlık düzeyinin yü ksellilm es i ge rek m e k t e d i r . Bu iyi bir sa ğlık politikas ı . kor uy u cu ve ledavi edici ba kım pla n lan ile o lan a klı dır . Bu pla n lar ın hazırla nmas ı ve uygulamaya kon ulmas ın da hemş ire nin önemli bir rolü va rd ır (9).

Tüm mesle klerde oldu ğu gibi he mşirelik mes le ğinde de ama çlara e riş me ve toplumun sa ğlık ge rek s inimlerin i ka rş ıla m a da ara ş lın n a büyü k yardımcı dır . Üze rine temelle ndi ği bilg ile ri a çıkla mak ve ta nım- la ma k üzere araştırma yapmadan hiç bir akademik disiplin var ola maz (10).

Pa va lko () 9 71) ya göre bir iş in mes le k ola ra k ka bu l ed ileb ilm es i için 8 kr ite r va rd ır .

-
- 12-16 Mayıs 1996 Hemşirelik Hnfiyasında düzenlenen "İ l c m ş ire li k te Ar a ş tır m a Pane - li nde sunu lı nı ş tır .
Ege Ü n iv er si tesi İ leni ş ire li k Yük s c k oku lu . iç H as talıkları H ein ş i reli ği . Ö re Unı Ü yesi (Doç.Dr.)

Bunlar:

1. Teorik bilgi
2. Yapılan iş in temel sosyal degerlere uygunluğu
3. Eğili m s üres i
4. Mo tivasyon
5. Otonomi
6. . Ba ğlılık bilinci
7. Birlik bilinci
8. Mes le k ahlakı yayası (4.8. 9) du .

He m ş ireliğin mes le k olarak kabul edile b ilm es i için bu k rit e rle rin tümü gereklid ir. Bu nla r he ps i ay n ayn la rlı ş ıla bilece k konulardır. An- cak burada konuyla ilg is i a ç ı s ında n teorik bilg i ve o tonominin önemi ve a ra ş ı rını ay la ilgis ine değ inmek istiyorum.

Sislematik teo r ik bilgi a ra ş ı rma ve bilimsel teknikle r aracılı.ğı ile kaza nılır. Bilgi iç e ri ğ i arlıkça mes lekleş me de artar (8.9).

11em ş irelik mes le ğ i in sa n la ra bakım hizmeti verme gereksinimin - den doğ mu ş tu r. Etki n hemş ire lik bak ımı vereb ilm ek için gerekli çağdaş bakım uygulamaları geniş b ilgi b irikim ini ge re ktiri r. Bilgi baz lı he m ş ire lik uygula ma la rı. bireysel veya toplu ms al var olan ya da olası sa ğ lık so ru nla rını. bireyle ri etk ileye bilece k çevres el cLI<enlcr. teda vi edici g iri ş im lerin has ta lı ğ a ve sa ğ lığın olu ş turulmasına eU<enle r. tedavi edic i g iii ş im lc r in h as ta lı ğ a ve sa ğ lığın olu ş tu ru lmas ın a etkisi kon us unda ki ara ş ı rma lar geli ş tirici etki sa ğ lar ıWA (1980). Jlemş ire likte bilims el baz lıcmş ire lik bilimini doğ rur (11).

Bilimsel ara ş ı rma ölçü leb ilir. doğ rulu ğ u ka nılla nabilir bilgilerin s is te ma tik olarak toplan mas ıdır. I le mş irelik mes le ğ ine bilims el ara ş ı tı r- ma yapmanın gereklili ğ i kaçınılma zdır (6).

Ara ş ı lma ya yapmanın bireyin bilg is ini a rttırmada önem li kaUusu old u ğ u tartışmasız kabul edilen bir gerçektir. I le mş irele rin ba ş ka la rının ya ptıkla rı a ra ş ı rma la rı uygula ma la rının yanısıra . a ra ş ı rma ya kend ileri - nin ka tılımla rı bilg ilerini daJla da ar ll ıra cak lır. He mş ire likte a ra ş ı rma ya pm a k iç in isteklilik ve motivasyon önemli etmenlerdir (2).

Me s le k olmanın önemli k rit erle rind e n biri olan otonomi Batcy ve Lc wis (1982) tarafından şöyle tan ım la nmı ş tır. "Otonomi bir bir-e yin hiz- met ala n ında ge çe rli kara rla n verme ve is te ğ ini ya pa bilm e özgürlü ğ ü- d ür." He mş irelik te a ra ş ı rma : s e ç me. ortaya çı ka r ma ve bilg ile rin test edileb ilm es i ile mes le kte olonomi kaza nılmas ında destek olur. Mes le kl e

oto nom i ve güç için bilgile r temel olu ş turur . Ara ş tm n a h emş irele rin b il- g ile ri ile d iğ e r b ilim lerden ayrılmas ın ı ve g ü ç ka:mnmas ını sa ğ lar. Ara ş - tır ma b u lg ula rı ile eld e e ile n bilg ile rin ku lla nımı he mş ire liğ i gü ç lend irir. Araş tım la bu lgula rı nın hemş ire lik hiz me Ue r ind c kulları ile hiz me ti a la n bireylerin h emş ireliğ e verdikl eri değ er a rtar (C h inn ve J acobs . 1987).

Araş tırma hemş ire le ri teo ri gc liş tını leye yönle ndirir. Aynı zam anda araş tırma , teorilerin klinik. eğitim ve yönetim a la n larında ku lla nımını sa ğ lar (12).

HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMA YAPMANIN ÖNEMİ NEDİR

Bir mes lek te araş tırma ya pma: yeni b ilgiler eld e e tm e ve esk i b ilg ile rin kontrol edilebilmes i ile mes lekle yeterlilik ve otonomi yi sa ğ lar. Uyg ula malı dis iplinlerde kendi hiz met a la n lar ı ile ilgili koş ulla rın kon trolü için, bu hiz metler le ilgili araş tırma ve araş tırma bilg is i üret mek es as tır. He mş ireliğ in. ge niş bir hiz met a lan ı va rdır. Bu nede n le uygula mal ar da yeterli bilg i esas ına daya nır. He mş irelik uygula ma lar ı in sa n ın do ğ u mu nd a n ölümü ne kadar sa ğ lıkla ilgili a la n lar . iyilik ve kri tik has ta lık d un.ım la n gi bi a lan lar da bilgiye gereks inim d uyar. He mş irelik u yg ula ma lar ı dir e k t ola ra k in san sa ğ lı ğ ı ve ins a n yaş am ı gi bi önemli kon ular la ilgilidir. in sa n yaş am ının koru n mas ı ve sa ğ lı ğ ın olu ş tu ru lma s ı gi bi klinik ka ra rla r ha s ta balnm ı ile ilgili yeterli ve ge ç e rli bilg i ge rek tirir (12).

Bir me s leğ in toplumda ve bireyle rde sayg ın lık uyan dıra bilmes i için araş tırma larla d es te kle nmiş ve geli ş tirilmiş bilg ile rin olmas ı es as tır (8. 9 , 10. 11).

He mş irelikte araş tırma ya pma:

1. Bireyin iyilik ve has ta lık duru mu na ada pta syonunu anla- maya.
2. in sa n. sa ğ lık iliş kis ini ve bunun hemş irelik uygula ma lar ına e U<is ini a nla maya.
3. Çevrele tmenle in bireye olan e Utis ini anlamaya (in sa n ve çevre si ara s ında ki sa ğ lık iliş kisi).
4. Sa ğ lı ğ ın olu ş tu ru lma s ı ve has ta lı ğ ın olu ms uz etkilerini e n az d üze ye ge tirebilme k için te ra pö W< g ir iş imlerin e Utis ini ölç meye ya rar (12).

IC N'i n 198 7'de yapı ı ğ ı he mş irelik tanım ı ve bunu esas ala n hemş irelikle araş tırma tanım ı ř öyledir (1. 4).

"! le mş irelik: sa ğ lı ğ ın oluş tu ru lmas ı. has ta lıkla rın önlen mes i ve has ta la ra lıziksel bakım ın sa ğ la n mas ı. he r yaş tı ki güç s üz ve me nlal has talı ğ ı ola n bir e ylere sa ğ lık balm ı verm ek ve d i ğ e r toplu ms al ge re ks i- nimle rini ka rş ıla ma kla yü kü mlü d ür." (198 7 C NR top lan tı s ı noUa rı New Zealand).

B u la nı mı esas al aral< ICN h e mş ire lik te a raş tırma nın tanım ını ř öyle ya pmış tır.

"I le m ş irelikte araş tırma: sa ğ lık lı ve hasta bireyin balm ı nı ka ps a - ya nı he mş ire likte yeni bilgiler ve uygula mala ra öncelik verm ey i a ma ç la- ma ktadır." Bu direkt ola rak:

1. I las ta lı ğ ın olu ms uz etlcile rini en aza indirmeyi. birey lerin ve a ilele rin var ola n fonksiyonlarını s ürdürmeyi. yitir ilen fon k- s iyon lan nı tekrar kaza nd ırma k iç in et kili temel mekanizmaları geliş iirmeyi.
2. Hem ş irelik giriş imlerinin hemş irelik bakım ında maliye t-e tli<in- lik ve ka lite güven li ğ ini.
3. . He m ş irelik ba kımı ile ilg ili yeterli ve etkili ge liş mele rin. sis te m- le r ve politika la rla ilgili bilgilerin yayılım ını n önemini sa ğ la r. Mes le k ve mes le ğ in tarihi geliş im i. hemş ir e lik hizm e tlerin in ge liş im i ile ilg ili e tik ku ra lla r. he mş ir e lik mes le ğ ini g ün ümü z- deki ve ge lecekte var ola calc sosya l de ğ i ř im le re haz ırlayıcı ye- terli ve et kili sis temlerin a raş tırılmas ını sa ğ la r.
4. . Ayn ı zamanda hemş ire le r. sa ğ lık. has ta lık. sa ğ lık hizm e tleri- nin ge liş im i ve yönetim i. e ğ itim ve politik a oluş turma gibi konularda yapılacak araş brmalarda görev ala bilir ve/ veya bu tür ara ř tırma ları yü rü teb ilirler.

He m ş ire likte sa ğ lı ğ ın s ürdürülmesi ve düzeltilmes i iç in ya pılaca k ara ř tırma la rı plan la r ke n ara ř tırma nı n bireylerin ya ř amla rında olu mlu de ğ iş ikli kle r ya pm a s ı. üzerinde önemle durulması gereken bir kon ud ur. Bu nedenle hemş irelik ara ř bmlalan a ř a ğ ıda ki özellikleri iç e i-melidir:

1. **Gere ks inimle re yanıt ve rm e:** Hemş irelik a ra ř tırma la rı ço ğ u nlu kla . birey aile ve toplumun gereks inimlerini ka rş ılaya n ola ra konuyla ilgili bilgi sa ğ laya n ara ř tırmala r olmalıdır.

2. **Maliye etk inlik** : İ le m ş ire lik a ra ş tırma lala n yalnız hasta üzerinde olumlu etkile ri olan a ra ş tırma lala r de ğ il. ay nı zamanda maliyet-etk in a ra ş tırma lar olmalıdır .
3. **Hasta Eğitimi**
4. **Bakımın Kalite si**: He m ş ire lik a ra ş tırma lala n direkt hemşire lik bakımı has ta g üven li ğ i. has ta do yumu ve ka lite g üve nli ğ i gi bi konulara oda kla nmalıdır .
5. **Hasta Ölümlerinin Azaltılması**
6. **Çalışma Çevresinin Düzenlenmesi (1).**

Bunların tümünden anlaş ıldı ğ ı gi bi: hemşirelikte a ra ş tırma önce likle has ta kaynaklı ola rak hem ş irelik hizmetleri ve hemşirelikle ilgili lüm a lala nla rı ka psa mak tadır. He m ş ire lik a ra ş tırma lala n. sa ğ lık ve has talık d uru mla rı nda insan doğas ını an la ma . ve he m ş irelik gi ri ş im le - rine verilen ya nıtın (örn. ke ndi kendine bakım) ku lla nı la bilirlili ğ in i ve uy- gula na bilirlili ğ ini (örn: ağrının azaltılması) o rta ya koymayı a maçla r. Has ta ne. poliklinik. ev. oku l. iş yeri ve toplum gi bi he m ş irenin b ulu n - d u ğ u bütün ortamlarda hemşirelik a ra ş tırma s ı yapıla bilir.

Hem ş irelikte a ra ş tırma nın a ma cı; sa ğ lı ğ ı e n üst düzeye getirmek için ge rekli pozitif etk en le r ve has talı ğ ın etk ile rini e n aza indirmek için ge rekli ola nla rı ara ş tırmaktır.

He m ş irelikte ara ş tırma hemşirelik eğ itimi ve yöneliminde de öne mli bir öğed ir. He m ş ire eğitic ile r he m ş irelik de rs progra mla rını hazırlar ke n sa ğ lık bakımı a ra ş tırma lala rı ve hemşireli ğ i ile ilgili bu lgu lara . he m ş ire yöneticiler ileri ye yönelik plan la malar yaparken ara ş tırmaya gereksinim du yarlar.

Öze lde : he m ş irelik a ra ş tırma lala n he m ş irelerin u ygula ma lala nla n eğ itim ve yönetim alanla n gi bi he m ş irelik hizmetle rinin bu lu nd u ğ u tüm alanlarda vardır ve olma s ı ge rekir (1).

Günümüzde hemşirelik mes le ğ inde a ra ş tırma ya pmanın ge rekli ğ i ve önemi ge çmiş e göre da ha fazladır. Sa ğ lı ğ ın s ürd ü rü lmes i. sa ğ lı ğ ın oluş tu ru lma s ı ve has talıkların önlenmesi gi bi a lala nla rda bilgiler hızla ilerle me ktedir. Bu nun la birlikte halkın yaşam kalitesi. fiziksel ve me nta l sa ğ lı ğ ın koru nma s ı gi bi konular da is tek ve bilinçlili ğ i a rtm a kta dır. Yeni geli ş im le rle ba ş ed e bilm e , çözü lemeyen sorunların ara ş tırılması. he m ş irelik u ygula ma lala rı ile ilgili de ğ iş iklikle ri n öğrenilmesi ve u ygulanması için hemşire aktif ola rak ara ş tırma cı olmalıdır (6. 7. 10).

HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMA YAPILMASI İÇİN ÖNERİLEN ALANLAR

The National League For Nursing (Ulusal Hemşireler Birliği) 1978'de hemşirelikte üniversite eğitiminde on temel özellikten birinin araştırma olduğunu bildirmiştir (6).

ANA periyodik yayınlarında hemşirelikle araştırma için öncelikli konuları tanımlamaktadır (1976. 1981. ANA). Bu yayınlarda ANA'nın hemşirelikte araştırmaya için önerileri şunlardır:

1. Tüm yaşam sürecinde sağlık ve sağlığın oluşturulması.
2. Sağlık sorunları olan bireyin bakımı
3. Var olan ya da olası sağlık sorunlarında etkin hemşirelik girişimlerini geliştirecek araştırmacılar (12).

Plcming (1979)'e göre sağlığı koruyucu ölçütlerin geliştirilmesi, hemşirelik bakımı ve var olan hemşirelik sorunları araştırmaya yapılması önerilen alanlardır. Plcming'e göre hemşirelik araştırmaları hemşirelik uygulamaları ile direkt ilişkili olmalıdır (6).

Lindeman (1975) hemşirelikte araştırma yapılmaması gereken en önemli alanların: hemşirelik uygulamaları, hemşirelik girişimleri ve hemşirenin rolünü belirleyici alanlar olduğunu bildirmiştir.

Lindeman'ın 1975'de Gelecekte Hemşirelik Araştırılması Yapılması Gereken Alanlar Konusundaki Önerileri:

Araştırma Şunları Belirlemelidir:

1. Araştırmadan uygulama alanında nasıl yararlanabileceğini belirlemelidir.
2. Kaliteli hemşirelik bakımı için geçerli ve güvenilir belirleyiciler olmalıdır.
3. Yapılan hemşirelik girişimleri hastanın stresini azaltmada etkili olmalıdır.
4. Hastanın gereksinimleri ve maliyeti için geçerli ve kabul edilebilir yöntemler yansıtmalıdır.
5. Uygulama ile ilgili etkin değişiklikleri ortaya koymalıdır.
6. Bir kriz durumunda olumlu etki sağlayacak uygun hemşirelik davranışları oluşturmaya yardımcı olmalıdır.

Araştırma Şunları Değerlendirmelidir:

1. Hemşirenin hasta bakımındaki gelişen rolünü.
2. Klinisyen hemşirenin fonksiyonlarının ve klinik karakteristiklerini.

3. Kullarıyla yöntemlerin hemşirelik bakımını açısında nasıl olduğunu sonuçlarını.
4. Koruyucu sağlık hizmetlerinde hemşirenin rolünün nasıl olduğunu sonuçlarını.
5. İncelenen değişik yaklaşımların etkinliğini,
6. . Yapılan hemşirelik girişimlerinin hastanın stresine olan etkilerinin.
7. . Hemşirelik uygulamalarındaki değişiklikleri (6).

Fleming Tarafından Belirlenen Hemşirelik Araştırması Gereksinim Alanları

Koruyucu Sağlık

- Sağlık için zararlı davranışları belirleyici araştırmalar

1. Aşırı alkol ve uyuşturucu kullanımı
2. Sigara
3. Kötü beslenme alışkanlıkları
4. Kazalara bağlı yaralanmalar
5. Sedanter yaşam tarzı ve yanlış egzersiz alışkanlığı
6. Yanlış çocuk bakımı

Her Yaş Grubu İçin Önlenilebilir Sağlık Sorularını Belirleyici Araştırmalar

1. Gençliğin sağlık bakımı
2. Çocuklarda aşılama yetersizliği
3. . Büyüme hızlarında yaşayan çocuklarda yaşam kalitesi 4. Çocuk istismarı ve ihmali
5. Anne ve bebek arasındaki kötü ilişkiden kaynaklanan psikolojik bozukluklar
6. . Sakatlığın azaltılması
7. . Evlilik dışı gebeliklerin oranı ve sonuçları
8. Aile ve gençler için aile sağlığını koruyucu hizmetler
9. Kaliteli bakım girişimlerinin düzenlenmesi için sağlık eğitimi
10. Yaşlılıkta bakımın ekonomik boyutu
11. Yaşlılıkta boş zamanların değerlendirilmesi aktiviteci, emeklilik, başa çıkma yöntemleri ve sağlık
12. Yaşlılarda hastane ve sağlık bakım gereksinimleri

Bakım Yöntemleri

Birincil Sağlık Bakımı ile İlgili Araştırmalar

1. Birincil sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirenin rolünün belirlenmesi
2. Birincil sağlık hizmetlerinde gelişmelerle ilgili değişiklikler
3. Her yaş grubu ve sosyo-ekonomik düzeydeki bireyler için birincil sağlıklı bakımın planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve izlenmesi

Kronik Sağlık Sorunları ve Bakımı ile İlgili Araştırmalar

Diyabet, ürolojik sorunlar, aritmi, kardiyak sorunlar, glakom, katarakt, kanser, serebrovasküler hastalıklar ve kazalar, mental hastalıklar gibi uzun süre bakım gerektiren kronik durumların belirlenmesi ve çözümlenmesi.

Gelencekte Sorun Olabilecek Durumlar

1. ilaç alışkanlığı, alkol, sigara alışkanlığının kullanan kişiye, anne ve felusa etkileri
2. Stres, yalnızlık, ağrı, korku gibi durumların belirlenmesi ve çözümü için girişimlerin planlanması
3. Veneral hastalık, kanser, beslenme sorunları ve kültürel farklılıkların yaratacağı sorunlar.

Hemşireliktle İlgili Sorunların Belirlenmesi

1. Hastanede kalış süresi ve cerrahi komplikasyonların azaltılması
2. Yüksek riskli ebeveynlerin ve bebeklerin olası sonuçlarının çözümlenmesi
3. Yaşlıların sağlık bakımının düzenlenmesi
4. Yaşam tehdit eden durumlarla ilgili çalışmalar
5. Kronik hastalıklarla ilgili çalışmalar
6. Öz-Bakım yöntemleri ile ilgili çalışmalar
7. Yeni teknolojik gelişmelerle ilgili çalışmalar (6)

ANA'nın (Amerikan Hemşireler Birliği) Hemşirelikte Araştırma Öncelikleri

1. Her yaşta ve her sosyo-kültürel yapıdaki bireyler için sağlığın oluşturulması, iyilik ve kendi bakımını sağlayabilme
2. Yaşam kalitesini etkileyen ve üretkenliği azaltan çevresel ve davranışsal sağlık sorunlarını önlemek ya da azaltmak

3. Akut veya kronik sağlık sorunu olan birey veya ailelere uygulanacak yeni sağlık teknolojilerinin olumsuz etkilerini en aza indirmek veya önlemek
4. Özellikle yaşlılar, konjenital sağlık sorunu olan çocuklar, değişik kültürel yapıda olan bireyler, men tal hastalıklar, fakirlik gibi sorunları olan bireylerin bakım gereksinimlerinin etkili ve uygun yöntemlerle karşılanması
5. Hemşirelik uygulamalarının geliştirilmesi
6. Hemşirelik araştırmasının etik kuralların belirlenmesi
7. Hemşirelik uygulamalarının sonuçlarını ölçecek gereçlerin geliştirilmesi
8. Sağlık bakımı ve yönetiminin geliştirilmesi için altemlerin atif örneklerin planlanması ve değerlendirilmesi. Böylece hemşireler toplumdaki belirledikleri gereksinimlere maliyet-etkin bakım verebileceklerdir.
9. Hemşirelik eğiliminin alternatif yaklaşımların değerlendirilmesi.
10. Ulusal sağlık politikasında hemşirelik mesleğinin etkinliğinin belirlenmesinde, tarihsel ve geçerli faktörlerin analizi ve belirlenmesi (3, 12).

From American Nurses Association (1985). Cabinet on Nursing Research: Directions for Nursing Research.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik (Yüksek Okulu'nda 7-9 Şubat 1996 tarihleri arasında Türkiye'nin değişik bölgelerinde ki Hemşirelik Yüksek Okullarından 47 öğretim üyesinin katılımı ile gerçekleştirilen "Hemşirelikte Araştırma" konulu workshop'da önerilen hemşirelik araştırma konularının grup üyeleri tarafından belirlenen öncelikleri şöyle sıralanmıştır.

1. Hemşirenin sağlığı geliştirme alanında etkinliğin artırılması araştırmaları.
2. Sağlık sorunlarının çözümünde hemşire etkinliği
3. Bakım standartları
4. Politika belirleme
5. Eğitim standartları
6. Temel Sağlık hizmetleri, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinde sapama, model geliştirme, bağımsız hemşirelik işlevleri
7. Bakım kalitesi
8. Maliyet-etkinlik
9. Eğilim sonuçları, çözümler

10. Mesleğin ve hemşireliğin güçlendirilmesi araştırmaları (4)

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinde yapılan Hemşirelik Yüksek Okulu mezunu hemşirelere yapılan çalışmada hemşirelerin hemşirelikte araştırmaya başlaması gerektiği konusundaki öncelikleri sıralamasında 1. derecede önemli buldukları konu % 20 oranında "Mesleğin ve hemşirenin sorunlarını sıralamak, çözüm getiren araştırma" olarak yanıtlanarak bu sıralamada en yüksek oranı almıştır. 2. derecede önemli bulunan konu "Hemşirelik bakım standartlarını belirleyici araştırma". 3. derecede önemli bulunan konu "Bağımsız hemşirelik işlevlerinin etkinliğini ortaya koyacak araştırmalar" olarak yanıtlanmıştır (5).

SUMMARY

IMPORTANT OF NURSING RESEARCH AND PRIORITIES FOR RESEARCH

Nursing research is needed for many reasons. The most important: it develops new knowledge to improve nursing practice for the benefit of patients, families, communities and even nurses themselves.

Nursing research is essential if nurses are to understand the varied dimensions of their profession.

KAYNAKLAR

1. Better Health Through Nursing Research. ICN International Nurses' Day 1996.
2. Darling HV- Rogers J. Research For Practising Nurses. London. Macmillan Education Limited. 1986.
3. Dennis FP, Bemadette P. Nursing Research Principles and Methods. Fourth Edition. Philadelphia. JB Lippincott Company, 1995.
4. Hemşirelikte Araştırma Workshop Raporu. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu. 7-9 Şubat. 1996. İzmir.
5. Karadöküvan A. "Hemşirelerin Hemşirelikte Araştırmaya ve Araştırmaya Konu Olmaları ve Etkinliklerinin Görüşlerinin incelenmesi.
6. Scanlan HCC. Research Methods. Principles, Practice and Theory For Nursing. Third Edition. Appleton and Lange. Connecticut. 1987.
7. Uyer G. "Hemşirelerin Çağdaş Hemşirelik ve Hemşirelik Mevzuatı" THO 39 :4: 1990. ss: 9- 18.
8. Uyer C. Hemşirelikte Genciler Bakış. Ankara. 1992.
9. Uyer G. Hemşirelik ve Yönetim. Ankara. Hürbilcek Matbaacılık. 1993.
10. Velioglu P. Hemşirelikte Bilimsel Çalışma Doğru. İstanbul. Bozak Matbaası. 1985.
11. Villani son MY. Research Methods, and its Application to Nursing. New York. Wiley Medical Publications. 1981.
12. Woods NF. Catanzaro M. Nursing Research. Theory and Practice. Toronto. The CV Mosby Company. 1988.